

Pandemi S¼recinde Eğitimde Eşitsizliğin Yeniden Üretiminde Annenin Etkisi¹

The Effect of the Mother in the Re-Production Of Educational Inequality in the Pandemic

Yeter KARABOĞA*

Mehmet Fatih GÜLOĞLU**

Öz

Küresel çapta tüm insanları etkileyen Covid 19 pandemisi, uygulanan ‘kapanmalar’ ile özellikle eğitimin yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır. Şüphesiz sağlık açısından insanları derinden etkileyen pandemi, eğitimde eşitsizliğin belirginleşmesine de yol açmıştır. Uzaktan eğitimin yaygın olarak deneyimlendiği bu süreçte ailelerin hem zihinsel hem de maddi olarak hazır bulunuşlukları ve toplumsal tabakaları ile sosyal sermayeleri bu sürecin sağlıklı bir şekilde yürüt¼l¼p yürüt¼lmemesi üzerinde önemli bir belirleyici haline gelmiştir. Bu çalışmada, pandemi sürecinde eğitimde eşitsizliklerin oluşumunda annenin önemli bir rol¼ olduğu dile getirilmiştir. Pandemi sürecinde uzaktan eğitimle eğitim öğretimlerine devam eden çocukların annelerinin tutumlarının çocuklar arasında eşitsizliği ürettiği bu çalışmanın temel iddiasını oluşturmaktadır. Bu iddia, nitel desende tasarlanan bu çalışmada sorgulanmıştır. Çalışmada veri toplama tekniği olarak derinlemesine m¼lakatlar yapılmış ve elde edilen veriler içerik analizi ile yorumlanmıştır. En az üç çocuğu olan anneler ile görüşmeler gerçekleştirilmiş olup toplamda 8 anne ile görüşme yapılmıştır. Çalışma verilerinin analizi ile pandemiye anne olmak, uzaktan eğitim sürecinde eşitsizlik, çocuklar arasındaki eşitsizliğin doğurduğu sonuçlar ve ailenin maddi durumu ile eşitsizlik arasındaki ilişki gibi temalar ortaya çıkmıştır. Annelerin ailelerinde çocukların eğitim fırsatlarına erişiminde taraflı bir yol izleyerek eşitsizliğin yeniden üretimine katkı sundukları açıkça ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Aile, annelik, uzaktan eğitim, eşitsizlik

Abstract

The Covid 19 pandemic, which affects all people globally, has led to re-evaluation of education, especially with the 'closures' applied. Undoubtedly, the pandemic, which strike people hard in terms of health, has led to inequality in education. In this process, where distance education comes in almost everywhere, both the mental and financial readiness of the families and their social strata and social capital has become an important determinant of whether this process is carried out in a reliable way. In this study, it is stated that the mother, who is a family member, has an crucial role in the inequalities of education. The base claim of this study is that the mothers’s attitudes of children who pursue their education and distance education during the pandemic process cause inequality among children. In the context of this claim, the study is designed in a qualitative pattern. In this study, field research was conducted by utilizing in-depth interviews with eight mothers with at least three children. The collected data by way of the interviews were interpreted with content analysis. Also, the study uncovers these themes such as being a mother in the pandemic, inequality in distance education, the consequences of inequality among children, and the relationship between the economic condition of the family and inequality. Thus, it has been clearly demonstrated that mothers contribute to the reproduction of inequality by following a biased way in children's access to educational opportunities.

Keywords: Family, motherhood, distance education, inequality

Giriş

Türkiye’nin ve dünyanın karşılaştığı pandemi sürecinde can kayıplarının yanında toplumsal yaşamı derinden etkileyen en önemli sorunlardan biri hiç şüphesiz eğitim olmuştur. Bu süreçte bireylerin eğitim alma biçimlerinde yaşanan dönüşümler ve eğitimde fırsat

¹ Bu makale Yeter Karaboğa’nın Mehmet Fatih Güloğlu’nun yürüt¼c¼lüđünde ve Bitirme Pojesi dersi kapsamında yaptığı çalışmanın gözden geçirilmiş halidir.

* Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyoloji Bölümü Öğrencisi, yeterkaraboga01@gmail.com

** Dr. Öğretim Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, mfguloglu@gmail.com

eşitliğinin tam anlamıyla sağlanamaması toplumsal yaşamda önemli yankılar uyandırmıştır. Eğitimde fırsat eşitliği küresel demokratik toplumların temel hedeflerinden biridir (Özpolat, 2010: 374). Ancak günümüzde, eğitimde toplumsal eşitsizliklerin arttığına dair yaygın bir yargının bulunduğunu söylemek de yanlış olmayacaktır. Bireyin ait olduğu toplumsal tabakası onun nitelikli eğitime erişimini belirlediği açıktır. Başka bir deyişle bireylerin kültürel sermayelerinin varlığı onların eğitime erişimleri şekillendirmektedir. Ancak böyle bir sermayeye sahiplik ayrıcalıklı sınıfların tekelinde olduğundan toplumsal eşitsizlik tarihsel bir fenomen olarak tasvir edilebilir. Neoliberal ekonomi politikalarının her geçen gün yaygınlaştığı günümüz toplumlarında eğitim sınıf atlamının, bu anlamda ‘seçkinler’ içinde yer almanın, en önemli koşulu olarak kabul edilmektedir. Fakat eğitimin bizatihi sınıf atlama aracı olarak kurgulanması da bir kısır döngü olarak yorumlanabilir (Giddens, 2005).

Eğitim bir bireyin meslek edinmesinde ve bu bağlamda geleceğinin inşasında önemli bir sürece işaret etmektedir. Bu bağlamda ekonomik sermayesi yüksek ailenin çocukları ile ekonomik sermayesi düşük aile çocuklarının gelecek planları farklılık gösterir. Ailenin ekonomik ve kültürel sermayesi çocukların kültürel sermaye edinmeleri için gerekli yatırımların göstergesi olarak yorumlanabilir: “Ailelerin stratejileri ve okul kurumunun özgül mantığı arasındaki bağıntı ile ise kültürel sermaye yeniden üretmektedir. Ekonomik sermaye ne kadar büyüksün aileler okul eğitimine de aynı oranda büyük yatırım yapar” (Bourdieu, 2006:35). Ailelerin çocukların eğitime yatırdıkları sermaye arttıkça çocuğun eğitime erişimi de kolaylaşır. Aynı zamanda ekonomik sermaye yatırımı ile çocuklar ve ailelerin kültürel sermayesi de artar. Bireysel özelliklerle birlikte sosyal ve kültürel sermaye meslek tercihinde de önemli bir yer tutmaktadır (Tezcan, 2020:163). Eğitime erişimin sınıfsal olduğuna dair iddiaların gerçekliği aşikârdır. Ancak bu sınıfsal ayrım eşitsizliğin de mimarlığını üstlenir. Bazılarının eğitimden dışlanmaları ile sonuçlanan bu süreç, toplumsal örgütlenmenin ana karakteri olarak ifade edilebilir. Makro boyutta işleyen bu toplumsal örgütlenme içinde bir ailede annenin de bu sürece katkı sunduğunu düşünmek bu çalışma açısından kısırtıcı bir düşünme pratiğidir.

Uzaktan eğitim süreci, eğitimde fırsat eşitliğinin bir kez daha sorgulanmasına yol açmıştır. Pandemi nedeniyle evlere kapatılan milyonlarca öğrenci çevrimiçi koşullarda eğitim almaya çalışmışlardır. Fakat ekonomik koşullar bu eğitime erişim konusunda ciddi sorunlara yol açmıştır (Elçiçek, 2022: 40). Bu süreç toplumsal tabakanın alt kısımlarına doğru çok daha olumsuz etkilerde bulunarak eşitsizliğin katmerleşmesine yol açtığı açıktır (Altıparmak ve Demircan, 2021:106). Uzaktan eğitim sürecinde ailelerin fırsat eşitliğinden mahrum kalmaları günümüz dijital çağında ‘dijital uçurum’un (AUAD, 2020) derinleşmesine yol açtığı söylenebilir. Dijital uçurum gerekli teknolojik imkânlarla erişimin eşit dağılmamasına göndermede bulunan birincil düzeyli bir eşitsizlik olarak ifade edilebilir (Kayış 2021:110). TÜİK (2020) ve UNICEF’in (2020) verileri eğitime erişim sağlayanların gerekli cihazlara yeterince sahip olmadıklarını ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla uzaktan eğitim süreci eğitimde fırsat eşitsizliğinin derinleşmesinde önemli bir etkidir.

Bu çalışmada da bu süreçte annelerin eşitsizliğin üretimindeki rolüne odaklanılmıştır. Çalışmanın amacı annelerin uzaktan eğitim sürecinde çocukları arasında eğitime erişimde bir ayrımcılık yapıp yapmadıklarını ortaya çıkarmaktır. Bu bağlamda anneler kendi çocuklarının her birine eşit imkanlar sunup sunmadıkları görünür kılınmıştır. Annelerin kendi çocuklarının uzaktan eğitime erişiminde nasıl bir rol oynadıkları bu çalışmada açık bir şekilde ifşa edilmiştir. Bu bağlamda çalışmada ailede annelerin uzaktan eğitime erişimde çocuklar arasında fırsat eşitliğini sağlamadıkları iddia edilmiştir.

Pandemide ve Eğitime Erişimde Eşitsizlik

Eşitlik denince genellikle hukuk önünde eşitlik teması ön plana çıkmaktadır. Ancak eşitlik fikri insanın tüm yaşam alanlarında özlem duyduğu bir gerçekliktir. Toplumsal örgütlenme içinde maddi, hukuki, dini alanlar gibi birçok farklı alanda eşitlik talebi insanın temel arzusundan biridir. Ayrıca Fransız İhtilalini hazırlayan temel ilkelere biri olan ‘eşitlik’ son iki yüzyılın en önemli siyasal kavramlarından biridir.

Geçmişten günümüze insanların uğrunda en çok mücadele verdiği kavramlardan biri eşitlik kavramıdır. Sosyolojik anlamda eşitlik, bedensel ve ruhsal farklılıkları ne olursa olsun bireyler arasında sosyal ve siyasal haklar yönünden ayrımcılığa maruz kalmamaktır. Hukuki anlamda eşitlik ise, kanun önünde herkesin eşit muamele görmesidir. Eşitlik kavramı alanlara göre farklı anlamlara gelse de genel olarak eşitlik, hakların ve imtiyazların herkes için aynı olması demektir (Gürel ve Çetin, 2017: 127-128).

Eşitlik kavramı toplumsal yaşamın her alanında tüm insanların aynı imtiyazlara sahip olmasını içerir. Eşitsizlik ise bu hak ve imtiyazlardan uzak olma anlamını doğal olarak gündeme taşır. Ancak eşitsizlik, “fırsatlar, ödüller ve iktidarın bireyler, haneler ve gruplar arasında eşit olmayan dağılımı”dır (Önür, 2022: 280). Eşitsizliğin bu tanımının yanı sıra kavram farklı bağlamlarda farklı şekillerde ifade edilmiştir. Örneğin sosyo-ekonomik eşitsizlik, hanelerin gelirlerinin birbirinden farklı olmasını ifade eder. Başka bir deyişle nesnel koşullardaki farklılaşmalara işaret eder. Bunun yanı sıra kalıcı eşitsizlik olarak ifade edilen diğer bir eşitsizlik türü ile eşitsizliğin kalıcı hale geldiği ve toplumsal örgütlenmenin eşitsizlik bağlamında inşa edildiği başka bir deyişle eşitsizliğin doğal olarak karşılandığı bir türden bahsedilebilir (Sunar, 2018: 356). Ek olarak dijital eşitsizlikten bahsedilebilir ki bu uzaktan eğitim süreci ile birlikte daha da belirginleştiği açıktır.

Eşitsizlik kavramı araştırıldığında çok geniş alanlara yayıldığı görülmüştür. Kültürel, toplumsal, sosyal, felsefi, sosyoloji gibi birçok alanda eşitsizliği tanımlamaktadır. İnsanlar doğduğu andan itibaren eşitsizlik ile yüzleşirler. Rousseau, doğal insanın kendini tanıması gerektiğini savunur. “Temel sözleşme, doğal eşitliği ortadan kaldırmak şöyle dursun, tam tersine, doğanın insanlar arasına koyduğu maddesel eşitsizlik yerine manevi ve haklı bir eşitlik getirir. İnsanlar güç ve zekâ bakımından olmasalar da sözleşme ve hak hukuk yoluyla eşit olurlar.” (Rousseau, 2006: 21). Böylece eşitsizlik, insanlar arasında sadece konum, statü farkı değil aynı zamanda yaşam dünyalarını derinden etkileyen ve ilişkilerin niteliğini şekillendiren eşitsizliklerdir.

Türkiye’de eğitim zorunlu ve her çocuğu kapsayacak şekilde verilmektedir. Bu eğitimin eşit olması başka bir deyişle her öğrencinin eğitimde fırsat eşitliğine sahip olması temel amaçlardan biridir. Ancak gerçeklikte eğitimde fırsat eşitliğinin sağlandığı söylenemez.

Eğitimde eşitlik kavramı herkese eğitim kurumlarının en üst basamağına kadar öğrenim görme hakkı, herkesin muayyen düzeyde bir asgari öğrenim görme hakkı ve her bireyin kendi yetenek ve potansiyelini en iyi şekilde kullanabileceği bir öğrenim hakkının sağlanmasını ifade etmektedir (Tezcan, 2012: 79-80).

Uzaktan eğitimde bu eşitlik kavramı ülkenin dijital alt yapısındaki yetersizlikle de doğru oranlı olarak yerini eşitsizliğe bırakmıştır. Özellikle birey ya da hanelerin toplumsal tabakasından ötürü uzaktan eğitim sürecinde herkes aynı imkânlarla erişememiştir. “Eğitimde eşitlik öğrencilerin maddi ders araç ve gereçlerinin eşit paylaşımı, bölüşümü ve bunlara her öğrencinin sahip olması şeklinde anlaşılırken 20. yüzyılda eşitlik ilkesinin yorumu toplumsal alanı kapsayacak şekilde genişledi. Eğitim artık toplumsal hak olmakla birlikte bireysel hak olarak görülmeye başlandı” (Coşkun, 2010: 204). Dolayısıyla eğitime erişimde eşitlik

toplumsal örgütlenmelerin temel hedeflerinden birini teşkil etmekle birlikte bunun uygulanması ciddi engellerle örülüdür. Örneğin Türkiye’de eğitim herkesin almakla yükümlü olduğu bir zorunluluk olmakla birlikte nitelikli eğitime erişimde birçok farklı nedenlerle sorunlar yaşanmaktadır.

Türkiye’de temel eğitim ve ortaöğretim kurumlarında eğitim almak hem her vatandaşın hakkı hem de her vatandaş için bir zorunluluktur. Kamu hizmeti olarak sunulan on iki yıllık zorunlu eğitim, devlet tarafından ücretsiz olarak eğitim öğretim çağındaki tüm vatandaşlara verilmektedir. Devlet tüm vatandaşlarını hiçbir ayırım gözetmeksizin zorunlu eğitim hakkından faydalandırmakla mükelleftir. Vatandaşların bu hakkı kullanmalarını ve eğitim kurumlarının tüm basamaklarından eşit bir şekilde faydalanmasını sağlamak Millî Eğitim Bakanlığının görevidir (Şahin, 2019: 78).

Devlet yasal sistematiği içinde eğitime eşit erişimi kendisine bir görev olarak tanımlamıştır. Ancak uzaktan eğitim sürecinde yaşananlar bu görevi yerine getirmede yeterince başarılı olamadığına işaret etmektedir. Hızlı bir dijitalleşme sürecine maruz kalan aileler ve bireyler dijital uçurumla karşı karşıya kalmışlardır. Elbette aileler bu sorunun üstesinden gelmek için ellerindeki imkânları kullanmışlardır. Ancak bu çabanın her aile için aynı düzeyde olmadığı da açıktır. “Çocuğun eğitim hayatında en önemli etkenlerden biri çocuğun içinde yaşadığı ailenin özellikleridir. Çocuğun içinde yaşadığı ailenin sosyo-ekonomik yapısı yaşadığı bölgenin yapısı çocuğun eğitime ve eğitim kurumlarına yaklaşımlarını önemli ölçüde etkilemektedir” (Şahin, 2019:143). Bunlara ek olarak okul ortamından uzaktan eğitime geçiş birçok yönden dezavantajlara sahiptir. Uzaktan eğitimin yeterli ölçme araçlarına sahip olmayışı, öğretmenlerin hazır bulunuşluklarındaki yetersizlikler, öğrenciden kaynaklı sorunlar ve bunların yanı sıra uzaktan eğitimde bir ailede birden çok çocuğun eğitim görmesi ve bu nedenle de çocuk başına düşen ayrı oda sayısı, teknolojik aletler, evin ders çalışmaya uygunluğu şeklinde dezavantajlar sıralanabilir (Koç, 2021: 17). Bu dezavantajların öğrenciler arasında eşitsizliğin üretilmesi ile sonuçlandığı ifade edilebilir. Bu konuda TEGV’in (2010:10) yapmış olduğu çalışmanın sonuçlarına bakmak bir fikir verebilir. Uzaktan eğitime öğrencilerin %59’u cep telefonu ile %28’i de tablete erişim sağlamıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin %4’lük kesimin ise hiçbir araç kullanmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca bu araştırmaya katılanların %62’si internet hızını ve kotasını yeterli bulurken, %18’i internet hızını ve kotasını yeterli bulamazken, % 21’i ise evde internetinin bulunmadığını belirtmiştir. Görüldüğü gibi uzaktan eğitim, eğitimde fırsat eşitliğini zedelemektedir.

Eğitim sonradan edinilen konumlara erişebilmek için temel dayanak olmuştur. Eğitimin bu şekilde hareketlilikle eşitleyici özelliği elbette mutlak değildir; kentliler, zenginler ve eğitilmiş aile mensupları eğitimin imkanlarına erişimde ve eğitim ile elde edilen konumlara ulaşmada daha avantajlı konumda bulunmuşlardır (Sunar, 2018:329).

Böyle bir ortamdaki öğrenciler eğitimde eşitsizliğin ürettiği sorunlarla yüzleşmek zorunda kalacaklardır. Bu imkânsızlıklar ortamında çok çocuklu ailelerde durumun daha vahim olduğu ise açık bir şekilde dile getirilebilir.

Eğitimde fırsat eşitliği bu anlamda uzaktan eğitim sürecinde hayati bir önem kazanmaktadır. Normal koşullarda uzaktan eğitimin fırsat eşitliğini sağlayan bir yanının olduğu bilinmektedir. Ancak ülkelerin gelişmişlik endekslerindeki farklılıklar eşitsizliği üretmektedir. Çünkü gelir eşitsizliği, sosyo-ekonomik eşitsizlik dijital uçurumlar üretmekte ailenin habitusu eşitsiz bir dünyanın içinde yeniden oluşmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliği bütün çocukların eğitim-öğretim hayatlarını eşit şekilde alarak bir sonraki eğitim hayatlarına erişebilme imkânı sağlamaktır.

Eğitimde fırsat eşitliği, yeterince çaba harcayan herkesin ailevi ve ekonomik kökenlerine bakılmaksızın eşit eğitim koşullarına bir hak olarak sahip olması anlamına gelir. Çağdaş eğitim politikalarında eğitimde fırsat eşitliği çoğunlukla okul düzenlemeleri ile sağlanmaya çalışılmaktadır. Örneğin sosyo-ekonomik seviyesi düşük bölgelerdeki okullarda eğitim araçlarını üst tabakalarının sahip olduğu imkanların seviyesine çıkarmak eğitimde fırsat eşitliğini sağlayıcı bir faktör olarak değerlendirilmiştir. Eğitimde fırsat eşitliğinin okullarda yapılan düzenlemelerde aşılabacağı konusu bunu destekleyen sınırlı sayıdaki araştırmaya rağmen tartışma konusudur. Çatışmacı kuram ve kültürel sermaye görüşü açıklanırken bahsi geçtiği üzere çocukların koşullarının okul sıralarında eşitlenmesi onların eşit fırsatlara sahip olmalarını sağlamamaktadır (Çoşkun, 2020: 211).

Eğitimde fırsat eşitliğini yakalamak eğitim alan bireyler açısından da eğitim veren toplum açısından önem taşımaktadır. “Eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin amacı, gençlerin sosyal statü ve rollerini kazanmalarında karşılına bir ön-belirleyici olarak çıkan eski zümresel ve ekonomik imtiyazları ortadan kaldırmaktır. Bu sayede herkes, mensup oldukları sosyal ve ekonomik menşelere bakılmaksızın, istek ve kabiliyetlerine göre toplumdaki yerlerini alabilecek, şahsiyetlerini tam olarak gerçekleştirebileceklerdi” (Ergül, 1997: 84). Eğitim topluma, gelecek nesille birer birey kazandırmakla kalmaz aynı zamanda toplumsal bir değişime neden olur. Aynı zamanda toplumsal eşitsizliklerin de üretilmesine dolaylı katkı sunar.

Eşitsizlikler toplumsaldır ve aileler eşitsizliğin üretilmesi konusunda ilk merci olarak görülebilir. *Bourdieu eğitimdeki eşitsizliklerin nedenini toplumsal alandaki eşitsizliklerde yattığını belirtmektedir. Ona göre toplumsal eşitsizlik sermaye türleri farklı yer ve zamana göre önem kazanan bir yapıya sahiptir. Ona göre kişinin sahip olduğu sermaye türü ve miktarı onun toplum içindeki konumunu belirtmektedir (Şahin,2019: 46). Ailenin ekonomik gücü de eğitimde fırsat eşitliğini etkileyen önemli etkenlerdendir. Anne-baba çocuklarını topluma hazırlayan normları aşıl原因an bireylerdir. Türkiye’de yapılan eğitimde eşitsizlik tartışmaları da üst ve orta sınıf mensubu ailelerin çocuklarının eğitim kurumlarında daha üst basamaklara eriştiklerini alt ekonomik sınıfa mensup ailelerden gelen çocukların eğitim kurumlarının alt basamaklarında kaldığı ya da elde ettikleri mesleklerin ailesinin ekonomik sermayesine denk olduğu yönünde ilerlemektedir (Şahin, 2019: 28). Alt sınıfa mensup ailede anne babalar çocukları arasında eğitime yatkın olanları seçmek ve özellikler onları desteklemek konusunda bir tercih yapmak zorunda kaldıkları ve genelde en başarılı olanı okutma çabasına girdikleri söylenebilir. Başka bir deyişle sermayelerini bu doğrultta yatırıma dönüştürmektedirler. Çünkü bu ailelerin her çocuğunu eşit şekilde okutma imkânları bulunmamaktadır. Eğitimde eşitsizlik sosyoekonomik eşitsizliklerin hem bir nedeni hem de sonucudur. Eğitimde eşitsizliğin çeşitli unsurları vardır. Bunlardan en önemlisi ailelerin çocuklarının eğitimi için ayırdıkları finansal sermayenin miktarı ve aktardıkları sosyal ve kültürel sermayenin boyutlarıdır. Ayrıca kamusal eğitim olanaklarının ülke içerisinde bölgeler arasında, kırsal-kent arasında, şehirlerde mahalleler arasında, kadınlarla erkekler arasındaki eşitsiz dağılımı önemli etkenlerdendir. Eğitimin modern yaşamda en önemli konum edinme araçlarından birisi olduğu dikkate alındığında bu eşitsizliklerin elde edilecek konum, gelir ve gücün de eşitsiz olmasında belirleyici olduğu görülebilir (Sunar, 2020). Tüm bu etkenler göz önüne alındığında ailelerde eşitsizliğin başladığı söylenebilir. Anne ve babalar çocuklarının geleceğini şekillendirme anlamında onlara yatırım yapmaları günümüzdeki sorumluluklarından birini teşkil etmektedir. Ancak bu süreçte annenin rolünün babaya nazaran Türkiye özelinde daha belirgin olduğu iddia edilebilir.*

Annelik ve Eşitsizlik İlişkisi

Bütün dünyada olduğu gibi Türk toplumunda da evlilik, çocuk sahibi olmayı beraberinde getirmektedir (Aktürk, 2006: 12). Ülkemizde evlilikten sonra çocuksuz bir aile

düşünülemediği gibi çiftlerden çoğunlukla hemen çocuk yapması beklenir (Boz 2018:508). Toplumsal cinsiyetçi rol kalıpları kadının kadınlığını annelikle özdeşleştirerek yetiştirilmesine, anne olma mertebesine ulaşmanın saygınlık kazanmak anlamına gelmesine ilişkin şemalarla büyümesine neden olmaktadır. Toplumsal olarak inşa edilen cinsel kimlik ve cinsiyet rolleri kadınların bedensel bütünlüğünü etkilemektedir. Öyle ki “anne olmak”, kadının *gerçek bir kadın* olduğunu göstermenin en önemli yollarından biri olarak görülmektedir (Boz ve ark., 2018: 508). *Kadınlar, anne rolleri nedeniyle öncelikle ev faaliyetleri ile meşgul olmaktadır. Kadınların ekonomik ve siyasal faaliyetleri, çocuk bakımı sorumlulukları ile sınırlamakta olup, duygu ilgilerinin odak noktası, belirli bir noktada odaklanmakta ve sonuçta çocuğa ve eve yönelmektedir* (Erdoğan, 2008: 76).

Annelik genel olarak ev içi sorumluluklara sahip bir birey olarak tarif edilmektedir. *Annelik ev içi bağlamındaki kadını sosyalleştirme ve yemek yapma işleri, kadının kültürel sürecin güçlü bir üyesi yapmış, doğal kaynakları kültürel ürünlere dönüştürme becerisi sayesinde kadın, doğayla daha güçlü ve daha doğrudan bağlantılara sahip olmanın yanında kültüründe güçlü bir aktarıcısı rolünü üstlenmiştir* (Erdoğan, 2008: 76). Anne, çocuklarla fazla zaman geçirdiği için ve kendi kültürünü çocuğa aşılabilir ve onu eğitir. Anneler kendi annelerinden, çocuklar kendi annelerinden öğrenirler. Özellikle kadınların duygusal yaşamlarındaki deneyimlerinde, sevgiyi yaşayış ve sunuş biçimlerinde de kadınların annelerinin anneliğinin önemli bir etkisi vardır. Bir anne olarak kadın, kendi çocuğuyla iletişimini sürdürürken ve kendi annelik yönünü biçimlendirirken, annesi ile yaşantı deneyimlerini yeniden yapılandırır ve bu deneyimleri öznel dünyasında referans olarak kullanmaya devam eder (Erdoğan, 2008: 80).

Anne olmak duygularının, içgüdülerinin gelişmiş olmasının yanında yaşamlarının değişmesi, hayat tarzlarını farklı bir düzene uydurmaya çalışmasıdır.

Annelik, kadın hayatındaki önemli gelişimsel yaşam olaylarından birisidir. Anne olmak, bilinen güncel bir gerçeklikten, bilinmeyen yeni bir gerçekliğe ilerlemeyi içermektedir. Anne olmak bir geçiş, yeni bir benlik anlayışı elde etmek için amaçların, davranışların ve sorumlulukların yeniden yapılandırılmasını beraberinde getirmektedir. Kadın için yaşamsal olan bu süreçte, kaçınılmaz, uyum ve kabul gerektiren birçok biyo-psiko-sosyal değişiklik meydana gelmektedir. Anne olma sürecinde meydana gelen psikososyal gelişimin, doğrusal olan fiziksel gelişimin aksine, kadının uyarlanabilir işleyişinde artış sağlayan, sarmal hareket eden ve genişleyen bir şeması olduğunu ileri sürülmüştür (Boz, 2018: 508).

Annelerin üstlendikleri sosyal rollerin gerektirdiğini yapmaya çalışırken bir yandan da çocuklara karşı sorumluluklarını en iyi şekilde yapma sorumlulukları vardır. Anneler ev içerisinde daha çok bulunduğu için çocuklarla daha çok vakit geçirdikleri için çocukların gelişim dönemlerini daha çok takip etme imkânına sahiptirler. Dolayısıyla çocuklarla ilgili karar alma sürecinde daha aktif oldukları söylenebilir.

Yöntem

Anneler, çocuklarının uzaktan eğitime erişiminde ve uzaktan eğitimden faydalanmalarında nasıl bir rol üstlenmektedirler? sorusunun tartışmaya açıldığı bu araştırma, eşitsizliği yaratan makro unsurların bireysel düzlemde nasıl bir etkide bulunduğunu ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu kapsamda araştırmada teknolojik aletlerinin sınırlı sayıda oluşu ne gibi sorunlara yol açmaktadır? Evdeki öğrenci sayısının teknoloji aleti bulundurma sayısı ile aynı düzeyde midir? Değilse sonuçları ne şekilde ortaya çıkıyor? Anne bu eşitsiz durumun üstesinden nasıl geliyor?’ gibi sorularla veriler üretilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışma nitel desende tasarlanmış olup veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formunu kullanılmıştır. *Nitel araştırmada, katılımcılardan bilgi edinmek için veri toplar, protokol adı verilen ve araştırma ilerledikçe verileri kaydetmek amacıyla kullanılan formlar geliştirirsiniz. Bu formlar katılımcıların sorulara yanıt vermesini sağlamak için üretilmiş genel soruları yönlendirir. Genellikle bu formlardaki sorular, veri toplama esnasında değişir ve gelişir* (Creswell, 2017:22). Nitel araştırma olarak tasarlanan bu araştırmanın verileri içerik analizi ile yorumlanmıştır. İçerik analizi “verilerin hazırlanması ve organize edilmesi, veri tabanının keşfedilmesi ve kodlanması, bulguların betimlenmesi ve temaların oluşturulması, bulguların sunulması ve raporlanması, bulguların ne anlama geldiğinin yorumlanması, bulguların doğruluğunun teyit edilmesidir (Creswell 2017: 305). Çalışmanın örnekleme ise amaçlı örnekleme tekniği ile belirlenmiş olup elde edilen veriler kodlama, kategori, temalar oluşturularak yorumlanmıştır. Araştırmada 8 anne ile görüşme gerçekleştirilmiş ve 4 tema ortaya çıkmıştır. Örnekleme oluşturanların nitelikleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1: Örnekleme Yapısı

Katılımcı	Memleket	Yaşı	Mesleği	Çocuk sayısı	Annenin Eğitim Düzeyi	Eğitim Gören Çocuk Sayısı	Çocukların Eğitim Düzeyi	Gelir Durumu	Ebaya Erişim Cihaz Sayısı
Gülçin	Gaziantep	8	Ev Hanımı		İlkokul 3	2	1.Çocuk ortaokul 4, 2.Çocuk İlkokul 1	4250	2 Telefon
Nuran	Adana	1	Ev Hanımı		Lise	2	1.Çocuk ortaokul 4, 2.Çocuk ortaokul 5	3600	3 Telefon
Gurbet	Adana	0	Ev Hanımı		Okumadı	3	1.Çocuk Ortaokul 5, 2. Çocuk ortaokul 8, 3. Çocuk lise 1	4250	3 Telefon 1 Tablet
Esmâ	Kilis	5	Yurtta İşçi		İlkokul	5	1.Çocuk Mezun, 2. Çocuk Üniversite Öğrencisi, 3.Çocuk lise son, 4.Çocuk ortaokul 7, 5.Çocuk ortaokul 5	4250	2 Telefon
Emine	Şanlıurfa	3	Ev Hanımı		İlkokul	3	1.Çocuk lise son, 2.Çocuk ortaokul 7, 3.Çocuk ortaokul 4	4250	1 Bilgisayar, 1 Tablet, 2 Telefon
Elif	Kilis	7	Ev Hanımı		Ortaokul	4	1.Çocuk üniversite1, 2.Çocuk lise son, 3.Çocuk lise2, 4.Çocuk ilkokul 1	4250	1 Bilgisayar, 3 Telefon
Ebru	Kilis	8	Ev Hanımı		İlkokul	3	1.Çocuk lise 3, 2. Çocuk ortaokul 2, 3. Çocuk İlkokul 1	2000	1 Bilgisayar, 1 Tablet, 2 Telefon
Fatma	Gaziantep	8	Ev Hanımı		Okumadı	5	1. lise son, 2. lise 2, 3. ortaokul 8, 4.ortaokul 5, 5. Çocuk ilkokul 3	4000	4 Telefon

Araştırmanın Bulguları

Araştırma sorusu bağlamında yapılan analizlerde 4 temanın ortaya çıktığı görülmüştür. Bunlar sırasıyla; pandemi döneminde anne olmak, uzaktan eğitim süreci ve eşitsizlik, eşitsizliğin çocuklar arasında oluşturduğu sorunlar ve son olarak ailenin maddi durumu ve eşitsizlik üzerinde durulmuştur. Bu kısımda bu veriler sunulmuştur.

Pandemide Anne Olmak

Annelik bir çocuğun varlığı ile ortaya çıkar. Yaşanan toplumsal değişimlerle birlikte her daim güncellenen pratikler setini icra etmeyi gerektirmektedir. Pandemi süreci toplumsal dönüşümlerin yaşandığı özel bir dönem olarak tasvir edilebilir. Dolayısıyla bu süreçte yaşanan dönüşümler annelerin çocukları ile olan ilişkisine de yansımıştır. Özellikle çocuk sayısının fazla olduğu ailelerde anneler bu süreci daha zorlu koşullarda yaşadıkları ifade edilebilir. Katılımcı annelerin pandemi sürecinde çocukları ile daha fazla vakit geçirmeleri bu süreci onlar için daha zorlu ve hatta sancılı kıldığı görülmektedir. Özellikle katılımcı annelerden bazıları kendi ihtiyaçlarını ertelemek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra katılımcı annelerden bazılarının da gerektiğinde öğretmenlik yaptıkları gerektiğinde de kendilerini çocuklarının ders saatlerine göre ayarladıklarını ifade etmişlerdir.

Valla şu an benim psikolojim bozuk biliyor musun (güler). Uzaktan eğitim olsun pandemi olsun bende sinir yaptım şu an en ufak şeye bile sinirleniyorum. Çocuklarımın evde kalması, birde evim küçük yani 2+1. Ev küçük olduğu için tabi günlük akşama kadar evdeler. Yemeleri, içmeleri, bulaşıkları, kavgaları, dersleri artık her şeyi geçtim evde şey gibi gördüm kendimi hizmetçi gibi. Sürekli yemek yap, sürekli bulaşık yıka, derslerini ayarla kavgalarını önle bitmiyor. Önceden herkes kahvaltısını yapar dersine okuluna giderdi. Ben en azından bir temizlik yaptıktan sonra dinlenebiliyordum. Kafamı dinliyordum ama o uzaktan eğitimde bu asla mümkün değildi. Uyku düzenim kalmadı biliyor musun? Benim tek değil çocuklarında psikolojisi bozuldu. Onların da huyu değişti. Benim o küçük kızım çok akıllıydı çok laf dinlerdi ama gitti başka biri geldi. (Elif Hanım, 37 yaşında Kilis).

Elif Hanım, çocuklarına yetişebilmek için ev içi sorunlarının üstüne birde uzaktan eğitim eklenince psikolojisinin bozulduğunu dile getirmektedir. Bunun nedenli olarak da pandemi sürecinde çocuklarla sadece kendisinin ilgilenmek zorunda kalmasını göstermektedir. Pandemi sürecinde anne olmak annelerin omzuna uzaktan eğitim sürecini de yeni bir sorumluluk olarak yüklemiştir. Bu sorumluluk annelerin iş yükünü ağırlaştırdığı söylenebilir. Başka bir katılımcı anne ise bu durumu şu şekilde ifade etmiştir.

Bazı ev işlerini ertelediğim günler oldu yani. Erteliyordum. Çocuklarla ilgileniyordum sürekli o. Mesela bazen dersleri unutulardı girmeye onları hatırlatırdım yani. İuu ödevlerini yaptılar mı diye sürekli kontrol ederdim yani. Hemen hemen bir öğretmen görevi gibi evde de öğretmen olmadığı için yerine ben geçirdim (Emine, 43 yaşında Şanlıurfa).

Emine Hanım'ın çocukları için kendini feda ettiği söylenebilir. Annelik görevinin yanında evdeki sorumluluklarına ek olarak öğretmenlik görevi üstlendiğini dile getirip kendisini anne dışında başka bir pozisyonda görmektedir. Katılımcı annelerin hepsinde öğretmenlik rolü anneliğin yeni sorumluluğu olarak getirildiği açıktır.

Ancak bu süreçte annelerin çocuklarına yönelik bu sorumluluğu yerine getirirken aynı pratikleri icra etmedikleri söylenebilir. Bazı annelerin çocukları arasında ayrımcılık yaptığı bazı annelerin de bundan kaçındığı gözlenmiştir. Çünkü yorgunluk, sorumlulukların fazlalığı, yetersiz eğitim, maddi şartların elverişsizliği anneleri uzaktan eğitim sürecinde yıpratmıştır. Bu koşullar altında katılımcı annelerin her ne kadar çocukları arasında eşit davrandıkları dile

getirdikleri görölse de konuşmasının satır aralarında icralarının farklı olduğu açığa çıkmaktadır. Aşağıdaki örnek bunun bir yansımasıdır.

Şöyle söyleyeyim. Erkekleri bir kenara katıyorum, kızımı bir kenara katıyorum. Yani erkeklerdense kızıma ben daha çok destek sağladım. Yani erkek şimdi diyordum ki mesela öbürü 7'ye gidiyor. Diğeri 4'e ama Feride 8'e gidiyor. Bence diyordum, Feride daha çok derse girmesi lazım, odaklanması lazım o yüzden yani aslında daha çok onun üstüne düşünüyordum bence şu an siz sorunca evet (gülümsüyor) (Gurbet, 30 yaşında, Adana).

Gurbet Hanım mülakatın genelinde çocuklarının arasında ayrımcılık yapmadığını dile getirmiş olsa da kız çocuğunu kayırdığını derinlemesine sorularla açığa çıktığı görülmektedir. Gurbet Hanım'ın pandemi sürecinde çocuklarının eğitime erişimi konusunda kızına yönelik pozitif bir ayırım uyguladığı açıktır. Ancak uygulanan bu pozitif ayrımcılık eşitsizliği giderme anlamında değil aksine çocuklar arasındaki eşitsizliği derinleştirdiği söylenebilir. Anneler bu süreçte çocuklarının derse girmelerinde tercih yapmak zorunda kalmışlardır. Kendilerince yöntemler bulup kimin için neyin daha iyi olacağına kendileri karar vermişlerdir. Benzer durum diğerkatılımcı anneler de ortaya çıkmıştır

Mesela şey uu büyük kızım genelde sabah canlı derse katılıyordu, küçüğü de öğleden sonraydı. Ama bazen nadiren denk geldiğinde ders programları ben genelde elimden geldikçe küçüğü derse katmaya çalışıyordum. Hani onun daha çok ihtiyacı var öğrenmeye diye (Gülçin Hanım, 28 yaşında, Gaziantep).

Her ne kadar katılımcı anneler çocuklarıyla ilgilenmeye çalışsalar ve kendilerini iyi bir anne olarak ifade etmiş olsalar da pandemide kendilerini yetersiz gördükleri ifade edilebilir. Bunun gerekçesi olarak da çocuklarının isteklerini ve ihtiyaçlarını karşılamada maddi açıdan yetersiz kalışları olarak sunmuşlardır.

Ben kendimi iyi bir anne olarak görüyorum. Yani öyle hissediyorum. (..) Her sorunlarına yetişmek isteyen uu üzüldüklerinde üzülen, sevildiklerinde sevinen bir anneyim ama bazen maddi durumdan dolayı yetişemiyorum (Esmahanım, 45 yaşında, Kilis).

Esmahanım'ın çok iyi bir anne olduğu ama pandemi döneminde olması ve çalışmak zorunda kalması ve de maddi sıkıntıları çocuklarıyla ilişkilerini zedelemiş ve annenin kendini yetersiz hissetmesine neden olmuştur.

Şimdi ben kendimi iyi bir anne olarak görürüm buna ancak kızım çocuklarım cevap verebilir. Hiçbir anne kendisine elinden geldikçe kötü dememeye çalışır. Yani kusursuz bir annede olmaz (Fatma Hanım, 43 yaşında, Şanlıurfa).

Fatma Hanım ise yetersizliği daha farklı bir şekilde ifade etmeyi tercih etmiştir. Ona göre kusursuz annelerin olması mümkün değildir. Dolayısıyla ne olursa olsun mükemmel olamayacağına inanmaktadır. Toparlanılacak olursa, derinlemesine mülakatlara katılan annelerin pandemi sürecinde omuzlarına yeni sorumlulukların bindiği ve bu sorumlulukları yerine getirme açısından donatılı olmadıkları açığa çıkmıştır. Bunun yanı sıra annelerin pandemi döneminde kendilerini yetersiz gördükleri bu katılımcılar özelinde dile getirilebilir. Ek olarak bu süreçte annelerin çocukları arasında ayırım yapmaya dönük rasyonel seçimde buldukları da ifade edilebilir.

Ailenin Maddi Durumu ve Eşitsizlik

Uzak eğitim süreci toplumsal alışkanlıkları yerinden eden bir süreç olarak tarif edilebilir. Bu nedenle de eğitim sürecinin dinamikleri ve yapısal koşulları değişmektedir. Bu bağlamda ailelerin uzaktan eğitim alma konusunda ekonomik koşulları toplumsal eşitsizliğin

yeniden üretiminde önemli bir etken olarak tasvir edilebilir. Katılımcı annelerin ekonomik durumlarının yetersizliği çocuklarının ihtiyaçlarını karşılamada sorunlar yaratmıştır. Pandemi sürecinde ortaya çıkan uzaktan eğitimde hem aileler hem de çocuklar açısından eşitsizliğin güçlü bir şekilde etkisinin hissedildiği söylenebilir. Nitekim katılımcıların ifadeleri bağlamında çocukların eğitime erişimi açısından teknik koşulların yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu durum onların çocuklarının geleceği hakkında endişe ile sonuçlanmıştır.

Hem ortam ya mesela pandemiden dolayı okul yok dediler yasak dediler ama uu şeyler bu özel okullar evde özel ders alanlar vardı. Bence bu haksızlık şimdi benim kızıma tablet çıktı şanslı olabilir ama onun gibi yüzlerce çocuk var, yüzlerce kız, yüzlerce erkek var ve benim bildiğim çoğu kişi derse girmedi bence bu haksızlık veriliyorsa hepsine verilmesi lazımdı. Bence çok büyük haksızlık oldu. İnternet zaten başlı başta bir sıkıntıydı yani şimdi her ay 100 TL ödemek zorunda kaldım sırf bu uzaktan eğitim için yoksa internet benim neyime ben ne yapacam internete (Gurbet Hanım, 31 yaşında, Adana).

Anneler bu süreçte ekonomik zorluklarına rağmen zorunlu olarak internet bağlantısı, tablet gibi alt yapı ve teknolojik aletleri edinmeye çalıştıklarını belirtmektedirler. Katılımcı anneler arasında şartlarını zorlayıp eve internet bağlayanlar, borç edinip veya taksitle tablet, bilgisayar alanlar olduğu görülmüştür.

Eşit bulmuyorum çünkü bazı ailelerin durumu iyi olduğu için her bir çocuğunun bir odası oluyor, bir bilgisayarı oluyor, internet sıkıntısı olmuyor. Eee bizim öyle bir imkânımız yoktu biz zaten dediğim gibi kirada oturuyoruz eee üç çocuk yani kolay değil. Hani ben ve benim gibiler çoktur ama bizden daha iyi durumda olanlarda var sonuçta. Bizde isterdik çocukların kendilerine ait odaları olsun, bilgisayarı olsun. Haa bize tablet verildi ama çok zaman sonra verildi ve aylarca açılmadı o tablet onda da internet var dediler o da yoktu (Gülçin Hanım, 28 yaşında, Gaziantep).

Gülçin Hanım toplumsal sınıf farklılığının dayattığı sorunları dile getirmiştir. Bir toplumda herkesin eşit yaşam koşullarına sahip olmadığını ama uzaktan eğitimde özellikle canlı derslerde tüm öğrencilerin eşit yaşam koşullarına sahip olduğunun varsayıldığını dile getirmiştir.

Valla evde internet olmadığı için çocuklar pek derse katılmadılar. Mesela bazen internet vardı bazen yoktu. Ben yapmaya çalıştım da olmadı. Hani bizim burada alt yapı olmadığı için internet olmadığı için çocuklar çoğu yerden geri kaldılar. Tek tük girdiler işte. Çocuk sayısı fazlaydı her kafadan bir ses ben giremiyorum, ben girecem, yok ben yapamıyorum artık kafayı yiyecektik ders bitimine kadar (Fatma Hanım, 38 yaşında, Gaziantep).

Alt yapı yetersizliği ve teknolojik aletlerin sınırlı ve bu aletlerin donanımlarının yetersiz olması nedeniyle her çocuğun eğitimden eşit düzeyde yararlanamadığı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Bu tür sorunlarla baş etmek zorunda kalan anneler çocuklarına yeterince imkân sağlayamadıkları için buruk, çocuklarını eksik kendilerini ise yetersiz ebeveyn olarak gördükleri söylenebilir. Aşağıdaki pasajda Elif Hanım teknolojik imkansızlıklara ek olarak hanelerinin küçük olması nedeniyle çocuklarının ortak kullanım alanının yaşattığı sıkıntılara değinmiştir

Sürekli bana ortanca kızım anne giremiyorum anne giremiyorum derdi. Yok şimdi yok yazılacam şimdi geri kalacam yok şöyle olacak derdi. Çocuklarım hep birbirlerini bekliyorlardı. Zorluklarını tabii ki ifade ettiler ki ben biliyorum zaten zorlandıklarını. Telefondan anlamıyorsun, sesin kesik kesik geliyor bir cümlesini anlıyor ötekini anlamıyorsun, ekranın küçüklüğü olsun, hepsi birer sorundu. (...) Tablet, bilgisayar

istediler alamazdık. Mesela o kadar tablet dağıtıldı. Maşallah 4 çocuktan birine düşmedi bana. (...) Gidip ders çalışmayan, başarılı olmayana tablet verdiler ama benim çocuğum başarılı ders çalışmak istiyor, katılmak istiyor ama evdeki tabletsizlikten, telefonsuzluktan, internetsizlikten katılamıyor (Elif Hanım, 37yaşında, Kilis).

İşte ilk zamanlar bizde tablet yoktu çok sorun oldu bizim için öğretmeni ile de görüştüm sonra tablet olduktan sonra daha rahat oldu. Ne kadar olsa da daha rahatlık sağladı telefonumuzda yoktu hani o zaman öyle bir imkân olmadığı için bir şey yapamazsınız ki. Sonra eşim bir tane telefon aldı şu an oğlanda bu telefon o zaman daha iyi mesela ben kahvaltı hazırlayana kadar o dersine giriyordu sonra kahvaltısını yapıyordu sonra hemen canlı ders dinliyordu öyle. Mesela kızım öyle sabah akşamüstü benle bir yere gidecek olsam bile kızım bugün benim canlı dersim var orada internet yok ben oraya gitmem diyordu oturup dersini yapıyordu (Ebru Hanım, 43 yaşında, Kilis).

Çocukların yaşam alanlarını nerede ve ne zaman ne yapmaları gerektiğini canlı dersler belirlemiştir. Yemek yeme saatlerini, oyun oynama saatlerini ve nerede bulunmaları gerektiğini. Ebru Hanımın da belirttiği gibi internetsiz bir ortamda derse giremeyecekleri için çocuklar, internet olmayan alanda ders saatlerini kaçırmamak adına bulunmak istememişlerdir. Aynı saate olan canlı dersler bir oda da girmek zorunda kalan çocuklar için ses sıkıntısı yaşamıştır. Bazı aileler kışın bu durumun daha da zor olduğunu belirtmiştir.

Mesela en başta hepsi birazda maddiyattan gelen şeylerden dolayı uu mesela onun çalışma masası var benimki yok, onun bilgisayarı var benimki yok, onun tableti var benimki yok yani arkadaşlarından da var. İşte bu da bize nasıl yansıyor biz bir anne baba olarak bunları yapamadığımız için kendimizi biz bu sefer suçlu bulduk. Yani kendi adıma söylüyorum istiyorum çocuğa güzel bir uu şey rahat ders çalışma ortamı hazırlamak ama onu yapamadım. İu hem kış dönemi bizler kırsal kesimlerde oturan insanlarız doğalgazlı, kaloriferli değil evlerimiz sobalı evlerde oturuyoruz bir odada kaldılar o bir odada da çocuk nasıl bir rahat ders şey yapabilir çalışabilir hepsini bir arada. Ders çalışacağı oda sessiz olmalı, kendini odaklamalı dersine öğrenci hani o zorluklar vardı. Soğuk odaya gidiyorlar bu seferde kış günü zor oluyordu öyle bir zorluklarla geçirdiler (Esmâ Hanım, 45 yaşında, Kilis).

Toparlanacak olursa pandemi sürecinde ailelerin sosyo-ekonomik düzeylerinin uzaktan eğitim koşullarına hazırlıklı olmadığı ve bu sürecin kültürel sermaye açısından eşitsizliği derinleştirdiği açık bir şekilde ifade edilebilir.

Uzaktan Eğitim Süreci ve Eşitsizlik

Yapılan derinlemesine mülakatların analizi bağlamında ortaya çıkan bu temada uzaktan eğitimin iki farklı sorun alanı yarattığı görülmektedir: Bunlardan ilki çocukların bazılarının teknolojik imkanlar açısından yeterli olmayışları ve ikincisi de uzaktan eğitim sürecinin ders başarısını olumsuz etkilemesi. Bu tema altında bu iki sorun alanı irdelenmiştir.

Ders konusu işte hocalar canlı ders verdi hep onları dinlediler ee EBA'dan biraz televizyondan takip etmeye çalıştılar ama onda da başarı fazla olmadı niye diyeceksin pek bir şey anlamadılar. Hani biraz da kendilerinden daha da önde olmalı ebada ki şeyler ee telefonda canlı derste onlineda da cihaz olmadığı için diğeri girdi diğeri giremedi öyle bir sıkıntı yaşadık hep yani cihazsızlık yüzünden geride kaldı çocuk (Esmâ Hanım, 45yaşında, Kilis).

Esmâ Hanım canlı derslerin pekte işe yaramadığı, uzaktan eğitim sürecinin çocukların derslerindeki başarılarını olumsuz yönde etkilediğini aktarmıştır. Çocukların bu süreçte pek

bir şey öğrenemediğini hatta bildiklerini bile unuttuklarını dile getirmiştir. Alınan derslerin verimsizliğinin yanında sürekli ekran başında kalmalarının da çocukları olumsuz etkilediğini vurgulamıştır.

Yarım yamalak bir şeyler gördüler. Yani açıkçası benimkiler verim alamadılar. Okul olsaydı daha da iyi yerlerde olabilirdi. Ya da yeterince teknolojik aletlerimiz olsa, internet olsaydı (Elif Hanım, 37 yaşında, Kilis).

Katılımcı annelerin genel olarak derslerin verimsizliğinden yakındıkları görülmüştür. Teknik aletlerin yetersizliği ile derslerdeki başarı düşüşleri arasında da annelerin bir ilişki kurdukları görülmektedir. Başka bir deyişle imkanlarının iyi olduğunu düşündüklerinde çocuklarının daha başarılı olacaklarına inanmaktadırlar. Ancak özellikle uzakta eğitim sisteminde yaşanan aksaklıkların da bu başarı düşüşünde etkili olduğunu da vurgulamışlardır.

İuu zor bir süreçti eee dersleri yarım kalıyordu. Anne bir şey anlamıyorum derlerdi. İnternet gidip geldiği için yaptığımızdan bir şey anlamıyor, öğrendiklerimizi unutuyoruz derlerdi. İnternet sıkıntısından dolayı küçük oğlum anne yaptığımı öğretmene gösteremiyordum derdi. Öğretmede tekrar başa dönemiyordu tekrar anlatamıyordu. Okulu çok arıyorlardı, arkadaşlarını falan. Okulda daha iyi anlıyorlardı, öğretmenlerinin daha iyi olduğunu, arkadaşlarıyla beraber sınıf içerisinde oyun oynamalarını yani okulu daha çok özlerlerdi (Emine Hanım, 43 yaşında, Şanlıurfa).

Alt yapı sorunu eğitime erişim açısından önemli bir sorun olarak görülmektedir. Dolayısıyla toplumsal sınıf alt yapıya erişimi belirlediğinden çocukların eğitime erişimlerinde eşitsizlik perçinlenmiştir. Bunun sonucu olarak da eğitime erişemeyen çocukların okula yönelik özelemleri güçlenmiştir.

Yaa olmuyor çok sıkılıyorlar. Okul gibisi olmuyordu tabi. Hani onlarda istiyordu okula gitmeyi, öğretmenlerini, arkadaşlarını çok özliyorlardı. Hani evle okul bir olmuyor canlı dersler yetersizdi. Büyük kızım bazen iki gün gidilen okula bile gitmek istemiyordu okulu seven kızım okuldan soğudu. Uzaktan eğitimde birde 5.sınıfa giden kızım birkaç öğretmenlerinin tavrından dolayı derse girmek istemiyordu. Sistem atardı ya da internet çekmezdi hoca oradan hemen çıkan bir daha girmesin derdi. Hocalarda da sorun vardı biraz (Gülçin Hanım, 28 yaşında, Gaziantep).

Gülçin Hanım uzaktan eğitimde öğretmenlerin de çocukların eğitim başarıları üzerinde çok önemli bir etken olduklarını dile getirmektedir.

Bu süreçteki eğitimleri hiç güzel değildi. Yani uu küçüğü yine dicem küçüğü 5. sınıfa geçti ama şu an ikinci sınıf gibi hiçbir şey bilmiyor yani şahsen bana kalsa ikinci sınıftan devam etsin derim elimde olsa öyle bir şey olsa baya geride kaldılar. Kız desen bu sene lise ama liseye tam hazır mı onu da bilmiyorum. Diğer oğlum desen 8. Sınıf o da hazır mı hiç sanmıyorum çünkü hiç güzel ders verilmedi ben memnun kalmadım (Gurbet Hanım, 30 yaşında, Adana).

Anneler çocuklarının başarılarındaki düşüşlerin ileride derslerine yansımından korktukları için endişe içindelerdir. Çocuklar gördükleri eğitimle gerileyerek diğer çocuklarla aralarında da farkı açmışlardır.

Tabii ki benim kızım kekeleyerek okuyordu artık okumayı unutmuştu. Daha doğrusu sen okutuyorsun ama öğretmenin verdiği gibi olmuyor. Dinlemiyor seni öğretmenden korkuyor senden korkmuyor. Biraz gerileme olmuştu mesela kelimeleri unutmuşlardı, çarpım tablosunu, harfleri yutuyordu kitap okuduğu yerde bazı harfleri yutuyordu (Elif Hanım, 37 yaşında, Kilis).

Elif hanımın çocukları gibi diğer çocuklar da bu süreçte okuma yazma konusunda epey sıkıntı yaşadıkları diğer katılımcıların ifadelerinden de anlaşılmaktadır.

Ben yani memnun değildim uzaktan eğitimle olan derslere. Yani nasıl memnun değildim işte çocuklar adapte olamıyorlardı derse oyun istiyorlar onu da yapamıyorlar hastalık var dışarı çıkamıyorlar uuu çıksalar izin vermiyoruz bir şey olur diye. Derslerini de hoca oradan anlatıyor ama başka yerden kaynatan oluyor bu sefer eee sınıf ortamında onu yapamaz hocanın yanında ama telefonda olduğu için her öğrencinin ne yaptığını hoca göremiyor ki (Esmâ Hanım, 45 yaşında, Kilis).

Uzaktan eğitimde annelerin şikayetçi oldukları durum okul disiplini çocukların evde devam ettirmemeleridir. Okul duvarları, sıralar, kurallar, güvenlik, ders saatleri, zil sesi, teknolojiye uzak, arkadaş ortamı çocukları okula zorunlu ve istekli hale getirirken ev ortamında tam tersi bir durum yaşandığı annelerin cümlelerine yansımıştır. Ev ortamında yatakta derse girmek, teknoloji aletlerinin sürekli elde olması, başında otorite kuracak birilerinin olmayışı (yetersiz kalan anneler), çalışmak zorunda hissetmeme, takipte kalan hocaların olmayışı gibi nedenler çocukların başarısını olumsuz etkilediği genel bir kanı olarak gözlenmiştir.

Okul daha iyiydi. Öğretmenlerinin yanında karşılığında olmaları daha iyi olurdu daha iyi anlatırdı. İuu burada oturuyorlar masada öğretmen söylüyor kendileri yazıyordu. Ama sınıfta olsalardı daha güzeldi. Arkadaşları hepsi bir arada beraber birlikte yapıyorlardı (Emine Hanım, 43 yaşında, Şanlıurfa).

Öğretmenin çocuklar üzerindeki otoritesine benzer bir otoritenin anneler tarafından evde sağlanamaması çocukların eğitimden mahrum kalmaları ile sonuçlandığı görülmektedir. Okul ortamı çocukları derse teşvik etmektedir. Birlikte olmaları, aynı ortamı paylaşmaları, eşit imkanlara sahip olmaları çocukların adapte olma ve derslere katılma oranlarını daha da artırmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde bu tarz motivasyonların olmayışı da bu sürecin handikaplarından biri olarak ifade edilebilir.

Eşitsizliğin Çocuklar Arasında Oluşturduğu Sorunlar

Kalabalık bir ailede yaşanan en büyük sorunun bireyler arasında yaşanan çatışmalar olduğu herkesin malumudur. Özellikle çocuklar arasında yaşanan çatışmaların onları yetişkin dünyasına hazırladığı kabul edilmektedir. Ancak pandemi sürecinde hanede geçirilen sürenin artması bu çatışmaların şeklini ve boyutunu çeşitlendirdiği söylenebilir. Özellikle sürekli ekran başında olmaları gerekmeleri, teknolojik aletleri paylaşma mücadeleleri, dersleri ihmal etme eğilimleri ve cinsiyet farklılıkları bu süreçte en başta gelen çatışma kaynağı olarak katılımcı anneler tarafından görüldüğü gözlenmiştir. Bu süreci aşağıdaki alıntıda görmek mümkündür.

O süreçte çalışmadım hepimiz evdeydik maddi bir gelir olmadı çocukların ihtiyaçlarını karşılayamadık. O anda u eğitimde işte mesela dediğim gibi telefon u tablet olmadığı için, bilgisayar olmadığı için çocuklar yani kendilerini hep geride hissettiler. Birbirleri ile işte anlaşamadılar. O derdi ben dersimi yapacam, o derdi ben yapacam. Mesela bir çocuğum girdi biri giremedi hep derslerine öyle bir zorlanma geçti. İşte ben anne olarak çalıştığımda destek istiyorum çalıştığımda çocuklarımdan hani sadece eğitime derslerine de zaman ayıramıyorlar illaki işte çalıştığım için biraz yardım istedim hep çocuklarımdan çalıştığım süreçlerde. O sıralarda kızım yani hem üniversite sınavına hazırlanıyordu evde olduğumuz için daha da çok ağırlık verdi. Ben ondan hem iş bekledim hem de iyi bir sonuç bekledim yani güzel bir sonuç aldı ama istediği sonucu alamadı o yüzden tekrar hazırlanıyor bu sene öyle sonumuz iyi olur inşallah (Esmâ Hanım, 45 yaşında, Kilis).

Esma Hanım kız çocuklarının ev işlerine destek vermek zorunda kaldıklarını dile getirmiştir. Bunu sonucu olarak da Esma Hanım'ın kızı sınavda istediği puanı alamamış bir sene daha tekrar çalışmak zorunda kalmıştır. Diğer çocuklara baktığımızda teknolojinin yetersizliği kardeşlerden birilerini derslerden hep alıkoymuştur. Bu süreç kız çocukları için zorlu bir süreç olmakla kalmamış geleceklerini de riske atmıştır.

Valla uzaktan eğitimde biraz açıkçası zorlandım. Nasıl zorlandım mı hani evde 4 tane çocuk olduğu için giren mi hep birbirlerini gözlediler. O diyor ben girecem öteki diyor ben girecem. Bazen mesela eşim evde olmuyor ben evde olmuyorum bir tablet, bir oğlanın telefonu onu beklediler. Öyle idare ettik vallahi biraz o girdi biraz öteki derken tamamen giremediler tabii ki idare ettik (Elif Hanım, 37 yaşında, Kilis).

Çocuklar tam anlamıyla dersi alamadıkları için eğitimlerinde aksaklık yaşamışlardır. Anneler bu süreçte çocukların ders programlarını gözlemleyip dağıtımı iyi şekilde yapamadıkları ifade edilebilir.

Eee işte anne anlamıyorum, anne öğretmeni duymuyorum. İu anne bağlantı kesildi, anne ben geri kaldım öğretmen bana öbür derse gir dedi. İuu bir gün kızım ağladı dedi anne ben öğretmenin dediklerine yetişemiyorum yazmada, anne sonra bana kızacak ben dersem ki öğretmenim nerede kaldık. Her ağızdan bir ses çıkınca ee tabii öğretmende haklıydı ne anlattığını bile bilmiyordu (Nuran Hanım, 31 yaşında, Adana).

Nuran Hanım çocuklarının öğretmen korkusu olduğunu belirtmiştir. Sürekli yapılan canlı dersler çocukların sıklıkla üst üste gelmesi ve sürekli ekran başında birilerinin sadece konuşması çocukların odaklanamama sorunlarını ortaya çıkarmıştır.

İuu tabii bazen sorunlar çıkıyordu. Ben giremiyorum, ben yapamıyorum gibi. Küçüğü ağlıyordu bir şey yapamıyordu diye. Diğer kızlarım da hevesi kalmadı (Fatma Hanım, 38 yaşında, Gaziantep).

Yani hep bir çatışma halindeydik önceden offlayan puflayan çocuklarım yoktu onların psikolojisi bozuldu üzerlerine gitmek istemiyorum ama gitmezsem hiçbir şey yapacakları yok (Nuran Hanım, 31 yaşında, Adana).

Pandemi sürecinde ailenin bireyleri olan çocuklar arasında kavga gürültülerin çıktığı, gürültü nedeniyle verimli ders takibinin yapılamadığı, annelerin bu süreci sağlıklı bir şekilde koordine edemedikleri görülmektedir. Toparlanılacak olursa bu süreçte annelerin yaşanan çatışmaları ellerindeki yetersiz araçlarla gidermeye çalışsalar da ailenin bağları ve aile üyelerinin psikolojik sağlıklarını riske ettiği görülmektedir.

Sonuç

Eşitsizlik yaşam dünyasının temel sorunlarından birini teşkil etmektedir. Eşitsizliğin pandemi sürecinde özellikle eğitim alanında kendisini daha görünür kıldığı söylenebilir. Birçok farklı boyutu olmakla birlikte eşitsizlik eğitime erişim açısından daha belirgin sorunlar doğurmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanamaması eşitsizliğin yeniden üretiminde önemli bir aşama olarak tarif edilebilir. Ancak eşitsizliğin türlerinin de diğer eşitsizlik türleri üzerinde de etkisi olduğu yadsınamaz. Başka bir deyişle ekonomik olarak toplumsal tabakalaşma aynı zamanda eğitimde fırsat eşitliğinin önünde bir engeldir. Tüm bu etkenler göz önünde bulundurulduğunda ailelerde özellikle annelerin çocukların eğitime erişiminde eşitsizliği üretmeye dönük pratikler sergiledikleri bu çalışmanın temel iddiasıydı. Bu iddianın nitel bir araştırma ile sorgulandığı bu çalışmada pandemi sürecinde eşitsizliğin ailelerde perçinlendiği, tahkim edildiği görülmüştür. Yapılan derinlemesine mülakatlar neticesinde katılımcı anneler açısından çocukların sürekli evde kalması, uzaktan eğitimle mücadelesi, kardeş sayısının fazla olması gibi gerekçeler eşitsizliğin artmasında temel etken olarak işaret

edilmiştir. Anneler bir taraftan hanenin işleri ile uğraşırken bir taraftan da öğretmen rolünü oynamaları pandemi sürecinde ortaya çıkmıştır. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bu hanelerde annelerin çocukları arasında bir ayırım yapıp yapmadıkları araştırılmıştır. Bu kapsamda araştırmaya katılan annelerin çocukları arasında eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması konusunda başarısız oldukları aksine bazı annelerin çocukları arasında tercih yaptıkları görülmüştür. Toplumsal eşitsizliklerin oluşumunda sadece okulun, gelir düzeyinin etkili olmadığı bu çalışmada ortaya çıkmıştır. Annelerin çocukları arasında seçim yapmaları onların eğitime erişimlerinde önemli bir kırılma noktası teşkil etmektedir. Bu seçimi genel olarak başarılı olanları ya da kızlarına yönelik pozitif ayrımcılığa başvurarak yaptıkları gözlenmiştir. Annelerin bu girişimi çocukların derse katılımı, derse olan ilgilerini ve kardeşleri arasındaki çatışmaları farklılaştırdığı derinlemesine mülakatların verilerinden hareketle ortaya konmuştur. Pandemi sürecinde annelerin yeni sorumluluklar üstelendikleri ve bu sorumlulukların kendilerini daha da yorduğu gözlenmiştir. Bunlar aynı zamanda annelerin kendilerini yetersiz hissetmelerine de yol açtığı ifade edilebilir. Pandeminin oluşturduğu bu sorunlar maddi koşulların yetersizliği ile daha da katmerleştiği ve eğitime erişimde yoksunluğu ve yoksulluğu derinden hissettikleri görülmüştür. Ek olarak annelerin çocuklar arasındaki ilişki biçiminin şekillenmesi sürecinde de önemli bir rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Toparlanacak olursa, pandeminin oluşturduğu toplumsal dönüşümde, katılımcı annelerin ifadeleri kapsamında, annelerin yeni durumla baş edebilmek adına bazı çocuklarını diğerlerine nazaran önceleyerek eğitimde fırsat eşitliğini engelledikleri ifade edilebilir

Kaynakça

- Altıparmak, İ. B. ve Demircan, B. (2021). Pandemi sürecinde lise öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumlarının uzaktan eğitime etkileri. *Kesit Akademi Dergisi*, 7(29), 92-110.
- Boz, İ., Özçetin, E., & Teskereci, G. (2018). İnfertilitede anne olma: Kuramsal bir analiz. *Psikiyatride Guncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 10(4), 496-511. doi.org/10.18863/pgy.382342
- Covid 19 dönemi TEGV çocukları uzaktan eğitim durum değerlendirme raporu. (2020).* <https://tegv.org/dosyalar/covid-19-donemi-uzaktan-egitim-durum-degerlendirme-raporu.pdf>
- Çoşkun, A.E. (2010). *Eğitim Sosyolojisi*. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayınları. http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/sosyoloji_lisans_ao/egitim_sosyolojisi.pdf
- Creswell, J.W. (2017). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi*. Edam Yayınları.
- Elçiçek, M. (2022). Uzaktan eğitim engelleri: Bir meta-sentez çalışması. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 5(1). 35-45. doi: 10.32329/uad.937271
- Erdoğan, D.T. (2008). Nancy Chodorow'un düşüncesinde toplumsal cinsiyet organizasyonunun merkezi unsuru olarak annelik. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 73-82. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21109/227351>
- Ergün, M. (1997). *Eğitim Sosyolojisi*, Ocak Yayınları.
- Giddens, A. (2005). *Sosyal teorinin temel problemleri*. (Ü. Tatlıcan, Çev.). Paradigma Yayınları.
- Güler, D.& Çetin, T. (2017). *Eşitlik kavramı bağlamında yeni sosyal bilgiler öğretim programının incelenmesi*. 3. Kıbrıs Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi (KEAB). Gazimağusa/K.K.T.C.).
- Kaplan, M., Yardımcıoğlu, M., (2020). Pierre Bourdieu wwith Space, Habitus and Capital Concepts, Habitus. *Journal Of Sociology*, (1), 23-37.

- Kayış, H. H. (2021). Dijital eşitsizlikleri yakından incelemek: Dijital uçurum buzdağının görünen yüzü müdür?. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi*,(15),109-12. <https://dergipark.org.tr/en/pub/euifydhed/issue/63210/936603>
- Koç, E. S. (2021). Dijital eşitsizlikleri yakından incelemek: Dijital uçurum buzdağının görünen yüzü müdür? *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergi*, 15, 109-124. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/euifydhed/issue/63210/936603>
- Önür, H. (2022). Bauman'da sosyal eşitsizlik meselesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 279-297. doi: 10.18026/cbayarsos.1054382
- Özpolat, A. (2010). Bir toplumsal değişme paradigması olarak demokrasinin eğitime yansımaları: Demokratik eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*,40(185) 365-381. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36199/407108>
- Rousseau, J.J. (2006). *Toplum Sözleşmesi*. Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Sezgin, S., Fırat, M. (2020). Covid-19 pandemisinde uzaktan eğitime geçiş ve dijital uçurum tehlikesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırma Dergisi (AUAd)*, 6(4), 37-54.
- Sunar, L., (2018) *Sosyal Tabakalaşma*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sunar, L., (2020). Eğitimde eşitsizlik devam ediyor. Alan izleme raporları. *İlke İlim Kültür Eğitim Vakfı*. https://ilke.org.tr/images/air/egitim_2020/egitim_izleme_raporu_2020_online.pdf
- Sadıkoglu, Z.Z. (2021). Risk bilinçli annelik: Uzman Risk söylemlerinin annelik deneyimi üzerindeki etkisi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*,41, 43-71. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1798205>
- Şahin, H. (2019). *Türkiye'de eğitimde fırsat eşit(siz)liği ve bireylerin eğitim kararları: Ardahan ve Karabük örneği*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul.
- Tezcan, A.M. (2020). Meslek olarak akademisyenlik tercihinde kültürel sermayenin yeri. *Journal of Economy Culture and Society*, Supp (1), 157-166. <https://doi.org/10.26650/JECS2019-0097>

Extended Summary

This study focuses on the impact of mothers in producing inequality in access to education during the pandemic period. The aim of the study is to reveal the effects of mothers on their children's access to education in the distance education process, as well as to reveal the discrimination they make among their children. In pandemic; Is every child treated equally? Are the opportunities given to children equal? What problems arise in child favouritism? In this study, these questions are replied. In the first part of the study, basic concepts such as inequality in education and motherhood are discussed, and then the method of the study is expressed, and in the findings and discussion part, the themes reached as a result of the analysis are discussed.

Parents are individuals who instill norms that prepare their children for society. The education in Turkey is compulsory and is given in a way that covers every child. Educational areas, geographies, financial situations, gender and family structures of the children who receive education are the factors that lead to inequality. Education transfers the customs, traditions, and lifestyle of a society to next generation. Education is to bring a new individual to the society. The most important thing here is whether every individual is equal. Concept of equality in distance education has left its place to inequality in direct proportion to the inadequacy of the country's digital infrastructure. Especially due to the social layer of individuals or households, not everyone has access to the same opportunities in the distance education process.

The inequalities are social and families can be seen as the first agency to produce inequality. Therefore, it can be said that inequality begins in families. It is one of the responsibilities of parents today to invest in their children in terms of molding their future. However, it can be argued that the role of the mother in this process is more specific in Turkey than the father.

As a requirement of their social roles, the mothers try to fulfil their responsibilities towards their children in the best way possible. Since mothers spend more time with their children, they take the chance follow the developmental stages of their children more. As the number of children in the family increases, the mothers have to allocate different attention and time to each child. In this context, the research question of how the mothers produce inequality in their children's access to education becomes meaningful once again.

The following question is asked in the research: How do the mothers contribute to children's access to distance education during the pandemic? In this context, what kind of problems do the limited number of technological tools cause? Is the number of students in the house at the same level as the number of technology devices? If not, what are the results? To what extent does it affect? The data is obtained via questions such as "How does the mother overcome this unequal situation?"

This study is designed in a qualitative design and a semi-structured interview form is used as a data collection tool. Technically in-depth interviews are conducted in the text, semi-structured questions and purposive sampling technique were used, and the data are interpreted by creating coding, categories and themes. In the research, 8 mothers are interviewed and 4 themes emerged.

It has been revealed that the mothers who participated in the in-depth interviews have new responsibilities on their shoulders during the pandemic process and are not equipped to fulfil these responsibilities. In addition, it can be expressed specifically for these participants that mothers consider themselves inadequate during the pandemic period. In addition, it can be stated that in this process, mothers make rational choices to differentiate between their children.

Inequality in distance education has made itself more evident. Families have realized that they are not enough for their children and cannot meet their needs. In this process, the children realizes that their families were insufficient for them and that they were not equal with other children. The high number of children educated at home, access to technological tools and their distribution among children have been problematic. During the pandemic, it can be clearly stated that the socio-economic levels of the families are not prepared for the conditions of distance education and this process deepens the inequality in terms of cultural capital.

In this part, which emerged in the context of the analysis of the in-depth interviews, it is seen that distance education creates two different problem areas: The first is that some of the children are not sufficient in terms of technological opportunities, and the second is that the distance education process negatively affects the success of the course.

Everyone knows that the biggest problem in a large family is conflict between individuals. It is accepted that especially the conflict between children prepare them for the adulthood world. However, it can be said that the time spent at home during the pandemic process has diversified the shape and size of these conflict. Particularly, it has been observed that the need to be in front of the screen all the time, their struggle to share technological devices, their tendency to neglect the lessons and gender differences are seen by the participating mothers as the main source of conflict in this process. Although the mothers

resolve the conflicts experienced in the pandemic with the inadequate means at their disposal, it is seen that the ties of the family and the psychological health of their family members are at risk.

As a result of the in-depth interviews, the reasons such as the fact that the children stay at home all the time, struggle with distance education, and the high number of siblings were pointed out as the main factors in the increase of inequality in terms of participating mothers. While mothers are dealing with household chores on the one hand, playing the role of teachers on the other hand has emerged during the pandemic process. In these households with low socio-economic level, it is investigated whether mothers made a distinction between their children. In this context, it is observed that the mothers participating in the study are unsuccessful in providing equal opportunities in education among their children, on the contrary, some mothers preferred among their children.

In this study, it has been revealed that not only school and income level are effective in the formation of social inequalities. The choice of mothers among their children constitutes an important breaking point in their access to education. It has been observed that they generally make this choice by applying positive discrimination towards successful ones or their daughters. This initiative of the mothers was revealed by the data of the in-depth interviews, which differentiated the children's participation in the lesson, their interest in the lesson and the conflicts between their siblings. It was observed that the mothers took on new responsibilities during the pandemic process and these responsibilities tired them out even more. It can be stated that these also lead mothers to feel inadequate. It has been observed that these problems caused by the pandemic are compounded by the inadequacy of financial conditions, and they deeply feel the deprivation and poverty in access to education. In addition, it has been revealed that mothers play an important role in the process of shaping the relationship between children. To sum up, in the social transformation created by the pandemic, within the scope of the statements of the participating mothers, it can be stated that mothers prevent equality of opportunity in education by prioritizing some of their children over others to cope with the new situation.